

Pověřená osoba k výkonu pěstounské péče:

„Dětský úsvit“, z. s.

Sídlo: Pod Lipami 223/5, Františkovy Lázně 351 01

Zastoupená: Bc. Soniou Sudimacovou – předsedkyní zapsaného spolku

IČO: 07111223

Bankovní spojení: 284282387/0300

kontaktní místo:

Kamenná 40, Cheb 35002

Standard č. 2

Ochrana práv a oprávněných zájmů

Aktualizace jednotlivých dokumentů probíhá průběžně.

Vypracovala:

Bc. Sonia Sudimacová, předsedkyně „Dětského úsvitu“, z. s., sociální pracovník

Spolupracoval tým pracovníků.

Kritérium 2a

1. Pověřená osoba důsledně dodržuje lidská práva a svobody, zejména práva dětí včetně práva na soukromí, důstojnost a rodinný život.
2. Pověřená osoba má písemně stanovena pravidla pro předcházení porušování základních práv a svobod, zejména má stanoveny mechanismy k nápravě a postupy vůči zaměstnanci, který by se porušení práv a svobod dopustil.
3. Pověřená osoba vždy zjišťuje zájem dítěte a přikládá mu váhu.

Premisa: Každé dítě a mladý člověk by měli žít v láskyplném prostředí, kde se jim dostává náležité podpory a ochrany, a které umožňuje maximální rozvíjení jejich potenciálu. Zejména u dětí, které vyrůstají v neadekvátní péči nebo bez rodičovské péče, hrozí riziko, že budou o takové podnětné prostředí ochuzeny. Náhradní rodinná péče - pěstounská péče může být cestou jak úspěšně předejít sociálnímu osíření těchto dětí.

Dodržování základních práv a svobod osob z cílové skupiny je **základním předpokladem kvalitního výkonu sociálně-právní ochrany.**

„Dětský úsvit“, z. s. jako pověřená osoba dbá na to, aby **všichni její zaměstnanci** v rámci své činnosti důsledně chránili práva klientů, zejména dětí.

Základním předpokladem dobré praxe je uplatňovaný **respekt** k právům a názorům osob z cílové skupiny, znalost **prevence** porušování práv a v případě jejich porušení znalost **mechanismů** vedoucí k nápravě.

V obecné rovině vychází ochrana práv osob ze základních právních předpisů, jimiž jsou:

- Listina základních práv a svobod
- Občanský zákoník
- Deklarace práv dítěte
- Úmluva o právech dítěte – zákon č. 104/1991Sb., v platném znění
- Evropská úmluva o výkonu práv dětí
- Ústava ČR
- ZSPOD – zákon o sociálně - právní ochraně dětí

Znalost lidských práv /zejména práv dětí/ mezi zaměstnanci pověřené osoby je jednou z podmínek pro jejich dodržování.

„Dětský úsvit“, z. s. z **těchto základních norem vychází** a aplikuje je s ohledem na vlastní činnost.

Ochrana práv uživatele

Ochranou práv uživatele se rozumí:

- poskytovat **odborné, kvalifikované informace**, které mohou pomoci řešit situace osob z cílové skupiny
- přistupovat ke klientům **bez předsudků**, při zajištění **rovného přístupu** ke všem osobám

- dbát o zvýšenou pozornost při komunikaci s cílem **předávat informace** takovou formou, aby jim uživatel vzhledem ke své rozumové vyspělosti porozuměl a byla **zachována jeho důstojnost**
- pokud sociální pracovník zjistí, že vhodnější formou pomoci by mohl být **jiný odborný pracovník**, se souhlasem klienta kontakt zajistí

Sociální pracovník má za cíl **uchování nebo zpětné začlenění klienta do životních podmínek** tak, aby tyto byly srovnatelné s podmínkami jiných nevyloučených občanů.

Sociální pracovník přizpůsobuje svoji činnost tak, aby **předcházel situacím**, které vedou k porušování práv pečujících osob, zejména dětí svěřených do pěstounské péče.

Sociální pracovník za účelem ochrany práv klienta klade důraz na **preventivní programy**, které napomáhají ke zvýšení informovanosti uživatelů tak, aby se zbytečně nedostávali do situací, které mohou vést k sociální vyloučenosti.

Ochrana práva uživatele je rovněž zajištěna **právem stěžovat si**. Postup podávání stížností je samostatně řešen v *Standardu č. 14*.

S pravidly pro podávání stížností je pečující osoba seznámena při podpisu Dohody o výkonu pěstounské péče, klient si je může rovněž vyžádat u kteréhokoli sociálního pracovníka „Dětského úsvitu“, z. s. Uživatel služby může využít i schránku pro podání anonymní stížnosti, která je umístěna na chodbě na nástěnce před kanceláří „Dětského úsvitu“, z. s. na adrese Kamenná 40, Cheb.

Sociální pracovníci

Sociální pracovník v rámci ochrany práv a svobod:

- **zjišťuje** a přikládá váhu názoru dítěte
- **chrání** dítě před zneužíváním, zanedbáváním a týráním
- **zná postup** při zjišťování jednání, jak ze strany biologických rodičů či jiné osoby odpovědné za výchovu
- **zná pravidla** vymezující možný střet zájmů pracovníků služby a dětí svěřených do pěstounské péče a rodin
- **zná mechanismy** nápravy v případě, že došlo k jejich porušení, které slouží jako vodítko v praxi

Základní preventivní mechanismy pro předcházení porušování práv uživatelů:

- průběžné **vzdělávání** sociálních pracovníků
- procházení formou **supervizí**
- metodické **porady**
- **konzultace** s vedoucí služby, pracovním týmem

Všichni zaměstnanci jsou v rámci **příjmacího řízení seznámeni se Standardy kvality, včetně mechanismů pro předcházení porušování práv uživatelů služby**. Toto seznámení provádí předsedkyně spolku.

Sociální pracovník v rámci ochrany práv a svobod klienta nesmí:

- **ovlivňovat rozhodnutí uživatele** při řešení své situace
- **vstupovat do obydlí uživatele bez zaklepání** či jiného domluveného signálu
- **přicházet za uživatelem v kteroukoli dobu** bez předchozí domluvy
- **neinformovat uživatele o jeho právech** v rámci poskytování služby, a to s ohledem na zdravotní stav, sociální situaci a schopnost uživatele
- **předávat informace třetím osobám** bez vědomí a souhlasu pečující osoby
- **shromažďovat citlivé osobní údaje** bez předchozího informovaného souhlasu uživatele

Oblast možných porušení práv ze strany sociálního pracovníka:

- **zneužití postavení sociálního pracovníka** – záměrná manipulace, absence skutečného autentického zájmu o problémy cílové skupiny
- **nedostatečné mapování potřeb cílové skupiny** - pomoc a podpora neodpovídá aktuálním potřebám cílové skupiny
- **zneužívání důvěry péstounských rodin a všech jejích členů**
- účelové používání citlivých osobních údajů /svěřené důvěrné informace jsou manipulujícím nástrojem/
- **podjatost** sociálního pracovníka vůči rodině
- **zatajování informací** ve prospěch rodiny
- **střet zájmů** sociálního pracovníka poskytujícího poradenskou pomoc a uživatele /při čerpání služby může dojít i ke střetu mezi uživatelem a okolím uživatele, rodinnými příslušníky apod./

Předcházení porušování práv ze strany sociálního pracovníka:

- **vyvaruje se** jakéhokoliv hodnocení /souzení, etiketizace – nálepkování/
- **zná dobře problematiku**, ve které se pohybuje, tzn. pracuje a aktivně využívá nejen znalosti Standardů kvality služeb, ale i svých dalších odborných zkušeností, dovedností, znalostí, jedná **profesionálně**
- **vytváří vhodné podmínky** pro kontakt s cílovou skupinou – vytváří bezpečný rámec komunikace a atmosféru důvěry, jedná **empaticky**, asertivně, konstruktivně
- pracovník „Dětského úsvitu“, z. s. si je vědom své **role**, dokáže udržet **hranice** vztahu s cílovou skupinou, odhadnout jejich i své reálné možnosti, respektovat je a vyvarovat se role sebeobětování
- **aktivním nasloucháním**, svědomitým a řádným plněním sjednaných úkonů a celkovým sdílením napomáhá **naplňovat cíle**, přání a očekávání, které cílová skupina ve vztahu ke službě má
- umí správně používat svou osobnost ve prospěch cílové skupiny

Postup řešení při porušení práva uživatele služby:

- **identifikace** situace možného porušení práva
- **zvážení**, zda opravdu došlo k porušení práva
- **hledání hranice**, kde – kdy – jak - čím přesně došlo k porušení práva
- **hledání** konkrétního **opatření**
- **zápis situace** a přijatého opatření
- **ověřování účinnosti** opatření v praxi

Každá takováto situace, po písemném zdokumentování, je **kazuisticky zpracována**.

V kazuistice se uvede:

- **kdo, kdy, kde, jak, čím** a proč způsobil svým jednáním, přístupem či vystupováním ohrožení či porušení práva
- v čem konkrétně dané ohrožení či porušení spočívá, co bylo jeho **příčinou**

Nutné je **situaci vylíčit pravdivě**, bez subjektivních vjemů.

Všechny kazuistiky jsou konzultovány v rámci **pracovních porad** s celým pracovním týmem. Všichni přítomní pracovníci mají právo se k situacím **vyjádřit, sdělit své názory, stanoviska**, popř. předložit **návrhy řešení**. Každý pracovník může mít na vzniklou situaci zcela odlišný názor, je třeba objektivně vyhodnotit všechny věcné argumenty.

Pro řešení složitějších případů volíme sestavení tzv. „**Balintovské skupiny**“, popř. zvolíme formu **supervize**.

Kazuistiky jsou zakládány u vedoucí v kanceláři „Dětského úsvitu“, z. s. Kamenná 40, Cheb.

Z návrhů a podnětů, které vyplynou z diskuze pracovního týmu, se vybere buď **forma doporučení**, jak se přistě takové situaci vyvarovat, jak jí předejít či již **konkrétní návrh řešení, ponaučení se**.

Náprava vyplývající pro sociálního pracovníka z porušení práv uživatele:

Sociální pracovník, který porušil právo klienta, se klientovi **osobně omluví**. Omluvu může klient požadovat i od vedoucí služby v případě, že byla mezi klientem a klíčovým pracovníkem narušena důvěra. Následně může dojít i k **výměně klíčového pracovníka**.

Zaměstnanec může využít k **osobnímu zpracování situace** - intervize, supervize, konzultaci s vedoucí služby, vzdělávání v oblasti porušení práva.

Následky vážného porušení práv či svobod ze strany sociálního pracovníka:

/např. jednání v rozporu s dobrými mravy, porušení etického kodexu, nebo vnitřních předpisů apod./

- pracovně - právní /napomenutí, důtka až výpověď/
- správní řízení /přestupek/
- občansko - právního řízení /ochrana osobnosti/
- trestně - právní rovina /např. trestní čin pomluvy/

Pečující osoby

Práva pěstounských rodin:

- právo na ohleduplnost a **odbornou podporu** sociálních pracovníků prováděnou vždy s přihlédnutím k **individuálním potřebám** pěstounských rodin
- právo na poskytnutí **informací**
- právo **dobrovolně uzavřít** Dohodu o výkonu pěstounské péče s pověřenou osobou
- právo na podepsání Dohody s **jinou doprovázející osobou**, bez udání důvodu
- právo na **etický a nediskriminační přístup** pracovníků
- právo na **respektování** důstojnosti a názorů
- právo **přizvat si** k rozhovoru a k jednání **blízkou osobu**

- právo na **vlastní výběr aktivit** a programů v souvislosti s doprovázením
- právo na **ochranu osobních údajů**
- právo **nahlédnout do své dokumentace**, kterou o nich vede „Dětský úsvit“, z. s.
- právo **podat stížnost** a současně právo na nestranné posouzení stížnosti k řešení
- právo na **soukromí a svobodu pohybu**
- právo na **bezplatné poradenství**
- právo na osobní a **rodinný život** /nenarušování soukromí pověřenou osobou, podpora při kontaktech s biologickými rodiči dítěte, blízkou osobou rodiny/
- právo se **svobodně rozhodnout**
- právo **uplatňovat vlastní vůli** při řešení své situace
- právo na ochranu **sdělených informací**
/tyto informace se nesmí dále sdělovat bez souhlasu a vědomí pěstounských rodin/
- právo na **zachování individuálního přístupu**
- právo na **změnu klíčového pracovníka**
- právo na **zprostředkování pomoci jiných odborníků a institucí**

Porušování práv dospělých uživatelů služby:

- **právo na ochranu osobních dat**
  - *osobní údaje uživatelů jsou shromažďovány a zpracovávány v souvislosti s evropským nařízením na ochranu osobních údajů GDPR /General Data Protection Regulation/.*

Osobní údaje uživatelů jsou **shromažďovány a zpracovávány v rozsahu**, v jakém je uživatel služby v souvislosti s uzavřením Dohody o výkonu pěstounské péče poskytl „Dětskému úsvitu“, z. s. **v souladu s platnými právními předpisy či k plnění zákonných povinností.**

- **právo uživatele na soukromí**
  - *klíčový pracovník nevstupuje do domácnosti **bez pozvání pěstouna***

V případě, že pečující osoba opakovaně **neumožní vstup do své domácnosti**, klíčový pracovník požádá o součinnost místně příslušné oddělní sociálně-právní ochrany.

- **právo na důstojnost**
  - *klíčový pracovník **jedná profesionálně** – nenadřazuje se, nepoužívá vulgarismy, nevhodné výroky, nezlehčuje, nepoužívá jiná nevhodná neverbální vyjádření, familiárnost, odtážitost, nerespektování citlivých témat rodiny (sex, náboženství, zdravotní stav apod.)*
- **právo na rodinný život**
  - *klíčový pracovník **jedná profesionálně** – nemanipuluje s rodinou, nesděluje nepravdy, nevynáší informace, respektuje partnerský přístup*
- **klient se svěří, že byl napaden partnerem**
  - *klíčový pracovník nabídne individuální konzultaci s odborníkem, se kterým by uživatel mohl celou situaci vyřešit*
- **klient byl okraden biologickým rodičem dítěte**, které má v péči, osobou rodinně blízkou
  - *klíčový pracovník nabídne uživateli využití právních služeb*

- **biologický rodič opakovaně včas nevrací dítě pěstounům z návštěvy**
  - *klíčový pracovník zjistí, zda je rozsudkem upraven styk s biologickým rodičem dítěte a navrhne využití právních služeb*
  - *klíčový pracovník, pokud je to možné, dojedná osobní schůzku s biologickými rodiči a pokusí se s nimi domluvit kroky vedoucí k napravení situace*

Mechanismy, které minimalizují porušování práv klienta:

- správné podávání informací o právech a povinnostech již před zahájením doprovázení pěstounské rodiny
- informace podávat tak, aby jim uživatel **porozuměl**
- s klientem je uzavírána písemná **Dohoda o výkonu pěstounské péče, která je dopodrobna vysvětlena**
- pěstounská rodina je **informována o svých právech a povinnostech** vyplývajících z Dohody o výkonu pěstounské péče
- je **seznámena se Standardy kvality** poskytované pěstounské péče
- **sociální pracovníci** pověřené osoby jsou **pravidelně vzdělávány** v oblasti sociálně-právní ochrany v rozsahu svého pověření
- v rámci „Dětského úsvitu“, z. s. probíhají **pravidelné supervize**
- funguje **kontrola** sociálních pracovníků **ze strany vedoucí služby**, hodnocení pracovníků
- sociální pracovníci postupují **v souladu s Etickým kodexem pracovníků**, zákonnými předpisy, ústavními zákony a mezinárodními smlouvami

Vedoucí služby má nastavený **systém kontroly sociálních pracovníků**, včetně spisové dokumentace.

Zaměstnanci využívají **metodickou podporu, konzultují** postupy s vedoucí služby i ostatními pracovníky „Dětského úsvitu“, z. s..

„Dětský úsvit“, z. s. **pravidelně zajišťuje vzdělání** pečujících osob, **zprostředkovává odbornou pomoc** a umožňuje **bezpečný asistovaný kontakt** dítěte svěřeného do pěstounské péče s biologickými rodiči a osobami blízkými tak, aby bylo umožněno pěstounským rodinám svá práva realizovat.

V případě, že je osoba z cílové skupiny přesvědčena, že **dochází k omezování či porušování práv a svobod** její nebo dítěte jí svěřeného do pěstounské péče a chce na tuto situaci upozornit může se obrátit na svého **klíčového pracovníka nebo přímo na vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s.**

K zjištění porušení práva uživatele dochází:

- podáním stížnosti člena rodiny
- podáním stížnosti jiné osoby rodině blízké, okolí rodiny apod

Stížnost je podávána osobně, telefonicky, písemně nebo anonymně. Viz zpracovaný *Standard č. 14 – Vyřizování a podávání stížností.*

Mechanismem nápravy a postupem vůči zaměstnanci, který právo uživatele nebo dítěte svěřeného do pěstounské péče porušil je:

- **nápravou** - intervize, supervize, konzultace s vedoucí služby - týmem spolupracovníků, účastí na vzdělávání v oblasti porušení práva
- **postupy vůči zaměstnanci** - omluva rodině, snížení či odebrání osobního ohodnocení
  - 2x písemné upozornění na porušení práv pečujících osob, následně rozvázání pracovního poměru nebo neprodloužení pracovní smlouvy.

Děti svěřené do pěstounské péče

Práva dětí svěřených do pěstounské péče:

- právo na **život**
- právo **poznat své rodiče**
- **svoboda projevu** /právo dítěte být vyslyšeno/
- právo na **pravdivé informace** formou přiměřenou jeho věku a rozumovým schopnostem
- právo na **ochranu před násilím, ponižováním**
- duševně a tělesně postižené děti mají právo **prožít plnohodnotný život**
- právo na **ochranu zdraví**
- právo na **životní úroveň potřebnou pro jeho rozvoj**
- právo na **vzdělávání**
- právo na **příznivý vývoj a řádnou výchovu**

Mechanismy pro zajišťování práv dítěte:

1/ Zjišťování názoru dítěte - s respektem k jeho potřebám, citlivým způsobem přiměřeným jeho schopnostem a možnostem vyjádření se.

S dítětem by měla hovořit osoba /sociální pracovník/, ke které má dítě **důvěru**. V případě, že si nejsme jisti, že náš vztah je vzájemně otevřený, požádáme, **se souhlasem uživatele**, o účast **odborníka** např. psychologa, který má širší profesní výbavu.

2/ Monitorování vývoje dítěte a naplňování jeho potřeb - provádíme pravidelně /minimálně jedenkrát za dva měsíce/. **Monitorování provádí** klíčový pracovník „Dětského úsvitu“, z. s., následně situaci dítěte **vyhodnocuje a navrhuje způsoby řešení**.

Více viz. IPD, kde je současně uvedeno i **přání dítěte**, ve formulaci přesně takové, jak jej samo dítě sdělilo.

3/ Sledování reakce dítěte, jeho verbální i nonverbální projevy, při rozhovoru věnuje pracovník pozornost obsahu i formě sděleného.

4/ Aktivní naslouchání vyjádření dítěte.

Sociální pracovník pravidelně **monitoruje chování a projevy dítěte při konzultacích v rodině**, a rovněž **na akcích**, které „Dětský úsvit“, z. s. pořádá.

Na těchto akcích jsou **spontánní projevy dítěte** sledovány v neformálním prostředí, při styku a komunikaci s jinými vrstevníky a tzv. „dětských skupinách“.

Při monitorování ochrany práva dítěte se sociální pracovník zaměřuje především na:

- kontrolu poskytování odpovídající péče, ubytování, lékařskou péči, zajištění podmínek a příležitostí k osobnímu rozvoji, poskytování psychologické a sociální podpory, vzdělávání a jazykové podpory
- kontrolu toho, zda dítě má v případě nutnosti **přístup k právnímu nebo jinému zastoupení**, zda jsou jeho názory brány v potaz orgány s rozhodovací pravomocí, na **informování dítěte o jeho právech**
- podílení se na určení **řešení**, které bude **v nejlepším zájmu dítěte**
- **zprostředkování spojení mezi dítětem a různými organizacemi**, jež mohou dítěti nabídnout své služby
- pomáhání dítěti při **udržování styku s vlastní rodinou**
- zajištění toho, aby se případný **návrat dítěte do rodiny** uskutečnil v jeho nejlepším zájmu

Porušování práv dětských uživatelů služby:

Klíčový pracovník se s dítětem setkává pravidelně a navazuje s ním přátelský a důvěrný vztah. Zná přání dítě, snaží se získat jeho názor na vzniklou problematickou situaci v rodině. Je samozřejmé, že klíčový pracovník k dítěti přistupuje **bez předsudků** a jeho **názorům přikládá značnou váhu**. Zároveň ho o nových skutečnostech informuje citlivě a jeho věku přiměřeným způsobem.

1/ Nastavené mechanismy v případech, že se dítě náhle začne chovat nestandardně:

- **dítě je zamlklé, uzavřené do sebe, neurotické,...**
- má **poznámky k situaci doma**, které budí dojem, že je na něm **pácháno násilí**
- **stěžuje si na přístup učitele nebo spolužáků** ve škole, opakovaně přichází domů s **poškozeným oblečením.....**
  - *klíčový pracovník informuje vedoucí služby*

Následně se rozhodne, jak v konkrétní situaci dále postupovat:

- *pokusí se ověřit informace od dítěte z dalšího zdroje /škola, dětský lékař.../*
  - *domluví schůzku s rodiči*
  - *zapojí další odborníky /psycholog, terapeut, právník, apod./*
  - *osloví příslušné odborné organizace*
  - *kontaktuje OSPOD*
  - *připraví další možnosti řešení jako nabídku pro orgány OSPOD*
  - *vypracuje písemnou zprávu o situaci v rodině pro potřeby např. OSPOD*
- **dítě chodí opakovaně zanedbané, viditelně špinavé**
    - *klíčový pracovník domluví osobní schůzku s rodiči a pokusí se sestavit podrobnější rodinnou anamnézu a navázat spolupráci na řešení problému rodiny*
    - *pokud se potvrdí podezření na porušování práv dítěte a hrožení jeho vývoje, neprodleně kontaktuje orgány OSPOD*

Možné využití nabídky oblečení pro dítě – „Bazárek“, který pořádají pracovníci „Dětského úsvitu“, z. s./

- **dítě trpí hádkami rodičů a jejich výchovným nesouladem**
  - *klíčový pracovník rodičům nabídne zprostředkování rodinné terapie*

Při komunikaci sociální pracovník ve vztahu k dítěti upřednostňuje:

- **jedinečnost** dítěte
- **bezpečí** dítěte
- **nejlepší zájem** dítěte
- zásadu **nediskriminace**
- ohled na záležitosti spojené s pohlavím dítěte

K vyhodnocení situace dítěte v těchto případech využívá klíčový pracovník nástrojů:

- posouzení **odborníka**
- **vlastní znalosti** z odborné literatury a dalšího vzdělávání, srovnání s běžnou normou společnosti
- **supervize, intervize, konzultace** s vedoucí služby
- **legislativu**

2/ Porušení práva dítěte ze strany pečující osoby

- **sociální izolace** - neumožnění kontaktu s vrstevníky, kontaktu s původní rodinou, nerozvíjení talentu
- prohlubování **deprivace**
- **zanedbání péče a týrání** dítěte

Klíčový pracovník vyhodnotí situaci dítěte a rozhodne, zda ji bude řešit v součinnosti s **orgány trestního řízení či oddělením sociálně-právní ochrany.**

Klíčový pracovník následně:

- *zrealizuje **rozhovor s rodinou a otevřeně popíše situaci***
- ***pomocí aktivizace rodiny** společně se členy rodiny hledá **zdroje řešení** ve vlastní rodině - např. zapsáním dítěte do kroužku, vyhledáním odpovídající volnočasové aktivity podle talentu dítěte, oslovením příbuzných nebo rodičů z biologické rodiny. setkání apod.*
- *stanoví, zda je **rodina schopna si pomoci vlastními zdroji**, popřípadě **přizve k řešení situace odborníka***
- *poskytne **pěstounovi účast na vzdělávání**, popřípadě sám doporučí **pečující osobě samostudium** s vybranou tematikou*
- *stanoví **postup intervence** společně s rodinou – kdo, co, jak a kdy udělá*

V rámci vyhodnocení intervence je jasně zapsán výsledek nápravy. Pokud nedošlo k nápravě, stanoví klíčový pracovník **jiný postup** nebo se obrátí o podporu na **odborníka.**

Postup klíčového pracovníka při spolupráci s odborníkem

Po vyhodnocení rozhovoru, ze kterého je zřejmé, že rodina bude potřebovat pomoc odborníka

- *stanoví sociální pracovník společně s rodinou **konkrétní odbornou pomoc** či **konkrétního odborníka.***

Rovněž stanoví postup intervence společně s rodinou – *kdo, co, jak a kdy udělá* /např. zda rodina sama osloví odborníka či nějakého vyhledá a do kdy to udělá, nebo zda odborníka objedná klíčový pracovník apod./

Po uplynutí časového období, které bylo vytýčeno, dojde k vyhodnocení intervence – pokud nedojde k nápravě, stanoví se jiný postup.

Postup klíčového pracovníka při následném vzdělávání pěstouna

Po vyhodnocení rozhovoru, ze kterého je zřejmé, že pěstoun bude potřebovat pro změnu – následné vzdělávání v určité oblasti

- stanoví klíčový pracovník společně s pěstounem konkrétní téma vzdělávání či konkrétní kurz, lektora.

Dále stanoví **postup intervence** společně s pěstounem – *kdo, co, jak a kdy udělá* /např. zda si pěstoun vyhledá kurz sám, nebo zda ho objedná klíčový pracovník, jakou formou bude vzdělávání probíhat – kurz, odborná literatura, konzultace s odborníkem apod.

V rámci vyhodnocení intervence je popsána změna situace v rodině. Pokud nedojde k nápravě, nastaví jiný postup.

Postup klíčového pracovníka při využití služeb

Po vyhodnocení rozhovoru, ze kterého je zřejmé, že rodina bude pro změnu situace potřebovat jiné služby

- stanoví klíčový pracovník společně s rodinou konkrétní služby nebo jen vymezí službu jako takovou a rodina sama si najde poskytovatele.

Rovněž stanoví **postup intervence** společně s rodinou – *kdo, co, jak a kdy udělá* /např. zda si rodina objedná dodavatele služby sama, nebo zda ho objedná klíčový pracovník, do kdy bude služba realizovaná apod./.

Vyhodnotí intervenci – pokud nedojde k nápravě, nastaví jiný postup.

V případě, že žádný z výše uvedených postupů nepovede k nápravě, bude klíčový pracovník konzultovat situaci s vedoucím služby a následně se spojí s místně příslušným oddělením sociálně-právní ochrany dětí.

3/ Porušení práva dítěte na péči, znát své jméno, znát své rodiče, respektovat názor dítěte

V komunikaci s dítětem jedná klíčový pracovník vždy se zřetelem na zachování důstojnosti a cti dítěte. Nikdy nepřekračuje hranice jeho intimní sféry, chrání práva dítěte na soukromí, s dítětem hovoří s citem, úměrně k věku a schopnostem tak, aby všemu porozumělo.

Dítěti je dán prostor, aby **svobodně formulovalo svoji vůli**. Klíčový pracovník **naslouchá** dítěti a **klade váhu na jeho názor**.

Klíčový pracovník jedná profesionálně a ve vztahu k dítěti otevřeně. Je mu nápomocen sám nebo spolu se členy rodiny udržovat kontakt s biologickou rodinou, popřípadě se ji pokusit vyhledat.

V rámci vyhodnocení intervence je jasně zapsán výsledek nápravy. Pokud nedošlo k nápravě, stanoví klíčový pracovník **jiný postup** nebo se obrátí o podporu na **odborníka**.

4/ Porušení práva dítěte pracovníkem služby

Dítě ani jeho rodič nebo pečující osoba si nemusí vždy uvědomovat, že při aktivitách, práci s veřejností nebo při komunikaci s médii může docházet k jisté formě **emocionálního zneužívání**.

K narušení soukromí dítěte může například dojít i při vydávání **neautorizovaných propagačních materiálů** /fotografií, filmů, textů, atd./, na nichž je dítě zachyceno, nebo při zveřejnění citlivých informací v kontextu, jenž odhaluje identitu dítěte.

„Dětský úsvit“, z. s. nezveřejňuje fotografie dětí bez písemného souhlasu zákonných zástupců.

Osobní informace se uchovávají v osobním spise, který je uložen v uzamčených prostorách kanceláře „Dětského úsvitu“, z. s. na adrese Kamenná 40, Cheb. S těmito údaji se zachází jako s důvěrnými osobními daty.

Pečující osoba má právo kdykoliv **požádat o předložení osobního spisu k nahlédnutí** tak, aby si sama mohla ověřit, jaké **informace a v jakém rozsahu** jsou o ni a dítěti, které má svěřené do pěstounské péče zaznamenávány.

K zjištění porušení práva dítěte svěřeného do pěstounské péče dochází:

- **podáním stížnosti pečující osoby nebo člena rodiny**
- **podáním stížnosti jiné osoby rodině blízké**
- **podáním stížnosti ze školy, zájmových kroužků apod.**
- **anonymním sdělením** prostřednictvím schránky důvěry, která je umístěna na chodbě před kanceláří „Dětského úsvitu“, z. s.

Stížnost je podávána osobně, telefonicky, písemně nebo anonymně. Viz zpracovaný *Standard č. 14 – Vyřizování a podávání stížností*.

Mechanismem nápravy a postupem vůči zaměstnanci, který právo uživatele nebo dítěte svěřeného do pěstounské péče porušil je:

- **nápravou** - intervize, supervize, konzultace s vedoucí služby - týmem spolupracovníků, účastí na vzdělávání v oblasti porušení práva
- **postupy vůči zaměstnanci** - omluva rodině, snížení či odebrání osobního ohodnocení
  - 2x písemné upozornění na porušení práv pečujících osob, následně rozvázání pracovního poměru nebo neprodloužení pracovní smlouvy

V odůvodněných případech vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s. zahájí šetření a nahlásí situaci orgánům činným v trestním řízení /případy ohlašovací povinnosti jsou uvedeny ve *Standardu č. 15 - Nouzové a havarijní situace*/.

Kritérium 2 b

Pověřená osoba chrání dítě před zneužíváním, zanedbáváním a týráním. Má písemně stanovený postup pro předcházení těmto situacím a písemně stanoven postup při zjišťování takového jednání jak ze strany rodiče či jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, tak zaměstnance pověřené osoby.

Při uzavírání Dohody o výkonu pěstounské péče dbá pověřená osoba v případě zjištění, že je do pěstounské rodiny svěřeno dítě:

- zneužívané, zanedbávané nebo týrané
- dítě, které má **traumatické zážitky** z raného dětství
- kde je **psychická deprivace** či **subdeprivace**
- dítě, které bylo **vystaveno nějakým rizikům**

na **spolupráci sociálního pracovníka s odborníky**, psychology, kdy zajišťuje pro dítě vhodnou **odbornou terapii** a **pěstounům poradenství**. Průběžně **poskytuje pomoc při výchově** tohoto dítěte vzhledem ke zvýšeným nárokům na jeho péči.

Tato zjištění musí být **zohledněno IPD a v IVP**.

Následná výchova, zjišťování možného zneužívání, zanedbávání nebo týrání svěřených dětí, je vyhodnocována při pravidelném **sledování naplňování Dohody o výkonu pěstounské péče, při práci s dětmi, pěstounky i žadateli**.

Prevence zanedbávání, zneužívání a týrání dětí ze strany pečujících osob:

- pravidelné zajišťování **vzdělání pečujících osob**
- využívání **odborné pomoci**
- umožnění bezpečného **asistovaného kontaktu** dítěte svěřeného do pěstounské péče s biologickými rodiči a osobami blízkými.

Při práci s dětmi svěřenými do náhradní rodinné péče, stejně jako s pěstouny anebo žadateli je třeba **klást důraz na vzdělávání žadatelů i pěstounů v tématech prevence týrání, zneužívání a zanedbávání dětí v rodinách**. Všechny pečující osoby absolvují /v rámci své povinnosti se vzdělávat/ školení o právech dětí a o jejich zvláštní zranitelnosti.

Nabízená témata vzdělávání se týkají Úmluvy o právech dítěte, LZPS, syndromu CAN, Citového pouta a jeho poruch apod.

Vzdělávací programy jsou pro pečující osoby **cíleně připravovány** nebo si je pečující osoba může sama **vyhledat u jiné organizace**. I v tomto případě jsou absolvované vzdělávací hodiny započítány do Individuálního vzdělávacího plánu.

Prevence zanedbávání, zneužívání a týrání dětí ze strany sociálního pracovníka:

- sociální pracovníci jsou **vzděláni v oblasti prevence a rozpoznávání** těchto případů

- sociální pracovníci procházejí průběžně **následným odborným školením**
- klíčový pracovník má min. 1x za 2 měsíce **kontakt s doprovázenou pěstounskou rodinou**
  - sleduje **zdravý vývoj dítěte** svěřeného do pěstounské péče
  - úzce a pravidelně komunikuje s dospělými členy rodiny a **monitoruje vývoj situace v rodině**
- má možnost **konzultovat svá podezření** v pracovním týmu, s vedoucí služby, na skupinové nebo individuální **supervizi**
- udržuje **úzký vztah s lektory skupinových aktivit** /dětské skupiny, akce při celodenních aktivitách apod./

Práce s dítětem s podezřením na zanedbání, zneužívání nebo týrání:

Klasické projevy chování dítěte svěřeného do pěstounské péče při zneužívání, zanedbávání a týrání **vykazují nejistotu a strach.**

Sociální pracovník vede rozhovory s dítětem, **aktivně vyjádření dítěte naslouchá a sleduje**, zda se v **reakcích dítěte** neobjevují známky, které by mohly signalizovat **příznaky syndromu CAN** tj. pozorně sleduje, zda potřeby dítěte jsou naplňovány nejen na „vnější“ biologické úrovni, ale zda dítě nějak **nestrádá citově, psychicky či emočně.**

Účinnou prevencí, zachycení prvotních signálů přítomnosti syndromu CAN mohou být **spontánní projevy dítěte v neformálním prostředí**, při styku a komunikaci s jinými vrstevníky na tzv. „dětských skupinách“, celodenních akcích apod.

Postupy sociálního pracovníka při podezření na zneužívání, zanedbávání nebo týrání dítěte:

- zjišťuje **názor dítěte** na danou situaci, **zmapuje celou situaci**
- seznámí s podezřením **vedoucí služby**
- **ověřuje informace** dítěte z dalšího zdroje /ve škole, u rodičů.../
- **domluví schůzku s rodiči**, osobami blízkými dítěti /pokusí se sestavit podrobnější rodinnou anamnézu a navázat intenzivnější spolupráci na řešení problému rodiny/
- zapojuje další zainteresované **odborníky** /psycholog, terapeut, právník, apod./
- oslovuje příslušné **odborné organizace**
- pokud se potvrdí podezření na porušování práv dítěte a ohrožení jeho vývoje, **neprodlene kontaktuje OSPOD**
- **hledá příznivé řešení pro dítě**, které odpovídá jeho aktuálnímu stavu /např. asistovaný kontakt s biologickými rodiči v bezpečném a neutrálním prostředí, např. v sídle pracoviště pověřené osoby Kamenná 40, Cheb/
- vypracuje **písemnou zprávu** o zapojení rodiny /pro potřeby OSPOD, ČP, soudu/

Pokud se **podezření prokáže jako důvodné**, jsou podniknuty další kroky k tomu, aby se celá situace **urychleně řešila ve prospěch dítěte. Podrobnější postupy rozepsány na straně č. 9, 10, 11.**

Případná zjištění a podezření na týrání a zneužívání jsou oznamována:

- příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí
- nebo orgánům činným v trestním řízení.

Kazuisticky jsou situace zpracovány.

Sociální pracovníci „Dětského úsvitu“, z. s. respektují práva a osobní svobody klientů, tato práva jsou dodržována a pěstounským rodinám je umožněno svá práva a svobody realizovat.

Zpracováno dne 22. 10. 2018

-----
předsedkyně „Dětského úsvitu“, z. s.

